

БУКОВИНСЬКИЙ ЦЕНТР ВИБОРЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ЧЕРНІВЕЦЬКЕ ОБЛАСНЕ ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ

Україна, 58000, м. Чернівці, вул. Ломоносова, 2, тел./факс (0372) 55-58-06,
E-mail: bcvt@ukr.net

№ 41 від 1 грудня 2009 року

Голові Чернівецької обласної державної
адміністрації
п. Кулішу В.І.

Шановний Володимире Івановичу!

Буковинський центр виборчих технологій здійснює проект “Громадська експертиза виконання Програми підтримки національно-культурних товариств, етнічних громад Чернівецької області та української діаспори на 2007-2009 роки”, який фінансується Міжнародним фондом “Відродження”.

В рамках цієї експертизи група науковців та громадських діячів провела аналіз діючої Програми і розробила ряд рекомендацій, спрямованих на покращення її змістовної та організаційної частин. Експертні пропозиції викладені у додатку на 4 (чотирьох) аркушах.

Відповідно до підпункту 2¹ Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженого Постановою Кабінету міністрів України №976 від 5.11.2008 р. зі змінами внесеними Постановою Кабінету міністрів України №1103 від 14.10.2009 р. просимо Вас розглянути зазначені експертні пропозиції, розробити і затвердити заходи, спрямовані на їх реалізацію.

**З повагою,
Голова БЦВТ**

І.Баб'юк

**Експертні пропозиції щодо вдосконалення
Програми підтримки національно-культурних товариств, етнічних
громад Чернівецької області та української діаспори на 2007-2009 роки,
розроблені в рамках проекту “Громадська експертиза виконання Програми
підтримки національно-культурних товариств, етнічних громад Чернівецької
області та української діаспори на 2007-2009 роки”**

1) Чинна Програма передбачає здійснення державної етнополітики в краї за трьома напрямками: 1) *державна підтримка національно-культурних товариств області*; 2) *забезпечення повноцінного розвитку освітньо-культурних, інформаційних потреб етнічних громад краю*; 3) *підтримка української діаспори в Румунії та Молдові*.

По-перше, варто наголосити на тому, що вказані напрямки хоча і є близькими, однак третій достатньо відносно корелює із першими двома. А саме, підтримка діаспори несе в собі окреме змістовне навантаження і, за визначенням, реалізовується не тільки поза межами області, а й за межами країни. Тому, пов'язувати підтримку діаспори із забезпеченням етнічної стабільності в області в рамках єдиної Програми видається недоцільним й методологічно некоректним. По-друге, протягом часу дії чинної Програми фінансування підтримки української діаспори проводилося переважно за залишковим принципом та зіштовхувалося із рядом організаційних проблем. По-третє, ефективність державної підтримки української діаспори може зрости у випадку виокремлення та закріплення цієї проблематики в окремому нормативно-розпорядчому документі.

Зважаючи на ці міркування пропонується: **розділити чинну Програму на дві окремі програми, а саме: Програма підтримки національно-культурних товариств, етнічних громад Чернівецької області та Програма підтримки української діаспори в Румунії та Молдові.**

Розділення програм дозволить не тільки надасть дієву допомогу українцям, які проживають у сусідніх країнах, але й дозволить залучити кошти на їх підтримку з інших недержавних джерел, зокрема із загальноєвропейських фондів.

2) Хоча назва чинної програми і містить словосполучення “*підтримка національно-культурних товариств, етнічних громад*”, насправді закладені в ній механізми фактично унеможлиблюють співпрацю органів влади із тими етнічними громадами, **а)** національно-культурні товариства яких не проявляють належної активності чи **б)** які взагалі не мають власних національно-культурних товариств.

Тому в новій **Програмі підтримки національно-культурних товариств, етнічних громад Чернівецької області** слід прописати **форми та механізми прямої підтримки взаємодії владних органів із нечисельними, інституційно неорганізованими етнічними громадами.**

Зокрема пропонується включити у названу Програму наступні заходи:

- організувати регулярних зустрічей посадових осіб органів виконавчої влади та місцевого самоврядування із представниками нечисельних етнічних громад;
- безоплатно надавати приміщення для проведення зборів нечисельних етнічних громад;
- розробити пакет типових документів для реєстрації національно-культурних товариств чи громадських організацій нечисельних етнічних громад;
- розробити механізм правової підтримки нечисельних етнічних громад;
- сприяти громадським організаціям у написанні грантових проектів для підтримки нечисельних етнічних громад;
- оголосити конкурс на створення та видання газети (вісника, альманаху чи тематичної вкладки для існуючих друкованих ЗМІ), спрямованої на презентацію та популяризацію національних культур нечисельних громад, висвітлення їхньої діяльності;
- передбачити виділення приміщення для створення музею національних культур, що сприятиме підтриманню іміджу Буковини як поліетнічного та толерантного краю;
- оголосити конкурс серед наукових інституцій краю на систематичне проведення моніторингу громадської думки щодо визначення рівня толерантності та терпимості у міжетнічних відносинах;
- розмістити на офіційних веб-сторінках органів державної влади та місцевого самоврядування рубрик “Етнонаціональні відносини”, в яких розміщувати довідкову інформацію про діяльність національно-культурних товариств, заплановані та проведені заходи, ініціативи владних структур щодо збереження культури національних меншин тощо.

3) В новій **Програмі підтримки національно-культурних товариств, етнічних громад Чернівецької області** прописати, що в період її дії органи виконавчої влади ініціюють та фінансово й організаційно забезпечать створення **Асоціації нечисельних етнічних громад Чернівецької області** (назва робоча й може коригуватися). Завданням цієї асоціації можуть бути: **а)** забезпечення представництва інтересів тих етнічних громад, що не мають власних національно-культурних товариств чи громадських організацій, в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування; **б)** налагодження взаємодії між нечисельними етнічними громадами краю; **в)** координація діяльності національно-культурних товариств, в т.ч. проведення спільних заходів; **г)** забезпечення міжетнічного та між культурного діалогу на теренах люласті.

4) В області проживає ромське населення, представники якого фактично виключені із громадсько-політичного та культурного життя краю. Роми інституційно неорганізовані й у найближчому майбутньому навряд чи

спроможуться створити власне національно-культурне товариство. Тому в новій **Програмі підтримки національно-культурних товариств, етнічних громад Чернівецької області** по-перше, передбачити заходи з підтримки ромського населення; по-друге, прописати, що виконавцями цих заходів можуть бути громадські організації (в т.ч. національно-культурні товариства); по-третє, відбір ГО, які залучатимуться до реалізації цих заходів та відбір проектів з реалізації національно-культурних прав ромів проводити виключно на конкурсній основі; по-четверте, в новій Програмі передбачити, що порядок проведення конкурсного відбору визначатиметься окремим положенням, яке розробляється та затверджується управлінням внутрішньої політики ОДА.

5) В новій **Програмі підтримки національно-культурних товариств, етнічних громад Чернівецької області** передбачити, що кожного року певна, фіксована частина коштів, які виділяються з обласного бюджету на підтримку національно-культурних товариств та етнічних громад, розподіляється між товариствами на конкурсній основі, відповідно до розроблених та поданих ними грантів. Передбачити, що участь у конкурсі можуть брати й інші громадські організації, за умови, що їхні проекти стосуватимуться етнонаціональної сфери життя краю. Конкурсний відбір грантів, поданих національно-культурними товариствами та громадськими організаціями проводити до 1 травня. До складу комісії, що вивчатиме та даватиме рекомендацію щодо підтримки чи відхилення грантових пропозицій включити посадових осіб управління внутрішньої політики (обов'язково), управління культури, управління преси та зв'язків з громадськістю (за потреби), профільної постійної депутатської комісії обласної ради (обов'язково) та окремих членів Громадської ради і Ради з питань етнонаціональної політики при голові Чернівецької ОДА (за потреби і за згодою).

6) В новій **Програмі підтримки української діаспори в Румунії та Молдові** передбачити, що виконавцями заходів з підтримки української діаспори можуть бути громадські організації. Конкурсний відбір організацій та проектів обов'язковий. Порядок конкурсного відбору аналогічний до того, про який йшлося в попередньому пункті.

7) У нову **Програму підтримки української діаспори в Румунії та Молдові** доречно включити наступні заходи:

- участь делегацій Чернівецької області у проведенні Шевченківських днів на території Румунії та Молдови;
- участь делегацій Чернівецької області у проведенні традиційних у Молдові днів слов'янської писемності і культури;
- ознайомчі поїздки до Чернівецької області учнів тих навчальних закладів Румунії та Молдови, в яких вивчається українська мова;

- поїздки фольклорних колективів з програмою новорічних та Різдвяних колядок у населенні пункти Румунії та Молдови, де компактно проживають українці;
- передача школам, будинкам культури літератури українською мовою, відео та музичних дисків, інформаційних матеріалів;
- передбачити можливість підписки на культурологічні видання (газети, журнали) для шкіл, будинків культури тих населених пунктів Румунії та Молдови, де компактно проживають українці;
- виготовлення/закупівля та передача костюмів самодіяльним фольклорним колективам українських громад в Румунії та Молдові;
- оголошення конкурсу на створення та підтримку культурологічного сайту в мережі Інтернет, цільовою аудиторією якого будуть представники української громади в Румунії та Молдові;
- оголошення конкурсу на закупівлю та безоплатну передачу комп'ютерної техніки (з можливістю підключення до мережі Інтернет) для шкіл, будинків культури тих населених пунктів Румунії та Молдови, де компактно проживають українці.

8) В обох нових програмах чітко прописати порядок звітування національно-культурних товариств та громадських організацій за використані кошти. Передбачити, що ця процедура повинна містити не тільки подання *звіту про використання коштів та видаткових накладних* (як про це йдеться у чинній Програмі), а й **обов'язкове написання т.зв. творчого звіту**, в якому містилися б *результати діяльності*, а також *кількісні та якісні показники*, що дають змогу оцінити ефективність використання виділених коштів для етнонаціонального розвитку краю. Відсутність або неналежне складання творчого звіту може бути підставою для зменшення обсягів чи припинення фінансування національно-культурних товариств й громадських організацій.